

ORSZÁG-VILÁG

KÉPES HETILAP

BUDAPESTI MÉR. ÉYÉRSÉG
1927. SEP. 30
ETTE

Szerkesztőség: Budapest, VI., Horn Ede-utca 18., földszint 1.
Kiadóhivatal címe: Budapest, V. kerület, Hold-utca 7. szám.
Kiadótulajdonos: a „Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság”.
Egyes szám ára 40 fillér = 5,000 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. FALK ZSIGMOND

Előfizetési ár: Egész évre 10 pengő = 125,000 korona. Fél évre 5 pengő = 62,500 korona. Negyed évre 3 pengő = 37,500 korona. Egyes szám ára 40 fillér = 5,000 korona. — Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

SZEPTEMBER.

Irta SZÁSZ KÁROLY.

Vagy harminc esztendővel ezelőtt olvastam Ambrus Zoltánnak egy igen kedves regényét, melynek *Szeptember* volt a címe. A részletekre már persze nem emlékszem eléggé — hiszen annyi könyvről és színdarabról szerzett benyomást kellett azóta emlékezetem tárházában elraktároznom, — de két dolgot jól megjegyeztem a regénnyel kapcsolatban. Egyik: hogy minden eredetisége mellett is a nagy angol regényíróknak előttem oly végtelenül rokonszenves műveire emlékeztetett, különösen az alakok felvonultatásában és jellemzésében. Másik pedig: hogy címének megfelelően pompásan tudta éreztetni Hódy Balázs szerelmében — úgy tudom, így hívták a hőst — az őszi megkapó hangulatát, szelíd mélabúját, bájos verőfényét.

Talán az is fokozta a finom tollú író művéhez való vonzódásomat, hogy a szeptember az én kedves hónapom. Az volt már akkor, mikor még legényfővel jártam ilyen tájban a sokszínű erdőt s a harmatos mezőt, szedve a kései virágokat, hol ennek a kis leánynak, hol meg amannak. De még kedvesebb lett előttem ez az időszak azóta, hogy a házasság rózsa-igáját hordozom, amit szintén szeptemberben vettem boldogan magamra — meg sem mondom, hogy hány esztendővel ezelőtt, mert hűséges párom még meg találta haragudni, hogy ilyen családi használatra szánt kényes kronológiai adatot a nagy nyilvánosság elé tárok. No és most már talán még kedvesebb nekem a szeptember, mert hiszen magam is az élet őszi járom, s úgy érzem, hogy az őszi rekvizitumai: a hervadó lomb, az elcsöndesedő madárnóta, a bágyadó napfény — mind testvérei az én életem és hangulatom változatainak.

... Itt ülök balatonparti kis hajlékom verandáján, s lelkem nem telik be a természet őszi gyönyörűségeivel. A túlsó partot halvány pára üli meg, de az ég oly tisztán ragyog fölötünk, mintha valami hatalmas templom szépséges kristály-boltzata volna. Körülöttem fák és bokrok a színek pazarul gazdag sokféleségében pompáznak: a zöld minden elképzelhető árnyalatától a sárgának különböző változatain át az élénk pirosig. S nemcsak az őszi rózsa-csoport díszlik a virágágyban, fehér, kék és piros szirmaival, hanem a délszaki leánder is teleteli van még remekül illatozó rózsaszín virággal.

De mégsem ezek az őszi legnagyobb szépségei. Azért pompás évszak az őszi — a természetben s az emberi életben egyaránt, — mert a nyárnak a mezőt leperzselő forrósága s az élet delének sokat romboló, lobogó szenvedélyei helyett az enyhe őszi napsugár, mint az ég kedves mosolya, játszik velünk. Hiszen szép adománya Istennek az ember számára a reménység is, de azért az nem tud egészen tiszta örömet nyújtani, mert fénye mellett mindig ott lappang, ott seftkenedik a bizonytalanságnak, a kétségnek, az aggodalomnak árnyéka. Nem igazabb tulajdona, nem drágább kincse-e lelkünknek az emlékezet, melytől meg nem foszthat bennünket az idő semmiféle viharos járása?!...

Az őszi az emlékezés ideje. Szaggatva a hamvas gyümölcsöt, a fa virágára gondolunk, s örülünk, hogy az igéretekből ha elmaradt

is sok, de viszont sok beteljesedett. A farlót járva, — mit már új vetés alá szántanak — hálát adunk Istennek, hogy az életet, melynek csirázását, kalászba szökkenését sok fenyegető baj, veszedelem között aggódva, remegve lestük, vártuk: megérlelvén, learatni s behordani és immár áldott fehér kenyérré válni engedte — testi-lelki táplálékul nekünk, a magunk szerény abroszára és az Úr szent asztalára. Nézzé fiatal csemetéinket — kertünkben és családjukban — boldogan állapítjuk meg növekedésüket, fejlődésüket tavasz óta. Végig gondolva így ősszel az esztendőnek — és az egész életnek — termő idején, kedvesen újítjuk föl az elszállt idők sok szép emlékét, s elmerengünk rajtuk.

— Tudod, mikor itt üldögéltünk... Mikor ott sétáltunk... Milyen remek nap volt!... Mennyit beszélünk erről... Mennyit gondol-

biciklik is elgördültek. Már a gyorsan villanó, csicsergő fecskék is — a Balatonpart legkedvesebb vendégei — nagy csapatokban nekiindultak hosszú úfjuknak, keresni az itteni igazi haza telének idejére kicsit melegebb menedéket, mert hát nekik nincs módjukban fekete frakkjuk és fehér mellényük fölé prémes bundát öltetni. A tarka gúlya lejár ugyan még a tóra, de a jámbor kérődzők nagyon csöndes állatok, s amint ott állnak térdig a vízben, bámulva új kapu helyett a messzeséget, ahol az akarattjai partok fehérednek, tetejükben a híres öreg szilfával — egy Mednyánszky-képet vélek magam elé tárulni, minden néma szépségével, megragadó bájjával és hangulatával.

Csend... Béke... Ez igazabb béke, mint az, amit rideg nagyhatalmak és kapzsi kicsinyek *Trianon*-ról neveztek el, arról az erkölcs-

NÉMET BARLANGKUTATÓK BUDAPESTEN. Megérkezés a Keleti pályaudvarra szeptember 14-én.

koztunk azon... Mennyit kacagtunk... Mennyi mindent éreztünk... Mennyit szerettünk!...

De az emlékek közt vannak szomorúak is. — Ó, mennyi reményünk hervadt el bimbajában!... S mennyi szép gyümölcsünk hullott le időnap előtt... Mennyit gyötrődtünk... Mily sokszor és milyen keservesen zokogtunk!...

Ezek az emlékek fájnak és mégsem adnók oda őket a világ minden kincseért sem, mert szívünk drága kincseivé nemesedtek, mint ahogy a kagyló öblében fájdalom közt termelődik az igazgyöngy. Hogy is mondja a világfájdalom nagy angol költője?

Ha felejtés — bűntől, mely üldöz,
Igéred, hogy megszabadít:
Inkább a kelyhet vágnám földhöz,
Mint adjam szívem bánatát!...

... Nézem a Balaton ragyogó fűkrét, mely — szellő sem mozdulván — oly síma, hogy igazán „a napsugár hanyatt esik rajta”... Figyelem a csendet, — mert nagy, hatalmas, szinte mámorító csend van, hiszen a fürdővendégek serege már elszéledt, velük a pöfögő autók s a kellemetlenül katófogó motor-

telenségben fogantatott helyről, melynek palotáit — a kicsit meg a nagyot — kéjenc királyok építtették buja kegyencnöik kedvéért, s ahonét hogyan is fakadhatott volna valami jó a világ számára?!... Az ott galádul csinált béke konkolyvetés volt, mely nem életet, hanem mérget termelt — de hajh, nemcsak azoknak, akiknek szánták! Azt a békét, a hamisan annak nevezett gyalázaegyezséget nem bírja el sokáig a világ. Ingadozik már a posványba rakott fundamentum, repedezik a homokkő-fal, recsegnek a szuvas gerendák eresztékei... Azt a fákalmányt hamarosan le kell bontani, mert a készítőik fejére omlik a gonoszul tervezett, rosszul rakott épület...

De az a béke, ami itt honol, a szeliden nyugvó Balaton elcsöndesedett partján, és a még itt maradt egy-két ember nyugodt, tiszta lelkének mélyen, ezekben a remek szeptemberi napokban — mikor a naptár szerint voltaképpen még nyáruzó volna, de mi már a halkan kopogtató őszi áldott békéjét látjuk és érezzük: ez a béke az igazi, amelynél teljesebb a földön nem is lehet, legfeljebb a föld alatt, az örök béke honában...

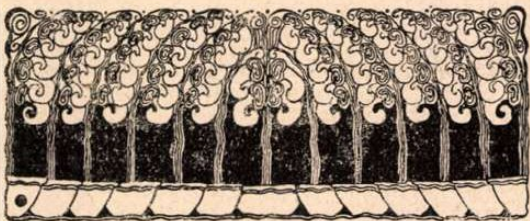
382

Kell-e a földi boldogsághoz az élet piacának bántó lármája, a „hiúság vására“-nak hideg ragyogása, a fórum undok tülekedése? Kell-e a boldogsághoz nagy szenvedélyek füzének füsttel vegyes lobogása? Kell-e pazar élvezeteknek mohó habzsolása? Dehogyan kell, – sőt ellenkezően! „Távol a város unott zajától“ – ilyenformán énekli emlékezetem szerint a szegény *Traviata* a maga szomorú hatyúdálát – távol az emberek szeretefelenségétől, rosszakaratától, gyűlölködésétől, irigységétől, ilyen szépséges, csöndes, enyhe szeptemberi napon, mikor már a nyár villámterhes viharai sem fenyegetnek s a tél zord szélvészparipái sem robognak még föl: itt a vízparton ülve, nézni a leáldozni készülő napot s elmélkedni arról az egyetlen igazi nagy hatalomról, mely mindezt a körülöttünk és fölöttünk lévő szépet teremtette és igazgatja és gondolni arra az isteni szeretetre, mely megváltotta ezt a világot s amelyből ha egy szemernyi él az emberi lélekben, az már elég az örök üdvösségre – ez, ez az igazi béke, ez a valódi boldogság, a miért érdemes élnünk, érdemes szenvednünk is s a miért kedves kötelesség a Gondviselésnek hálát adnunk...

Édes őszi idő te! Egyetlen szomorú mozzanat van ebben a te uralkodásodban. Hogy közeleg a búcsú napja, – a búcsúzás a Balatontól és a szeptember bájának, kedves hangulatnak boldog idejétől. S nem is csak a szeptembertől búcsúzom, – hanem megint egy egész letelt esztendődtől. Valamint a gazdasági év is ilyenkor végződik s az új ilyenkor veszi kezdetét, friss szántással, vetéssel – számomra is most nyílik meg az új munkaév, hozva új küzdelmet s talán új küzdelmet is...

Években így leszünk, aztán lassan – talán nem is olyan nagyon lassan – öregebbek, de egyúttal emlékekben gazdagabbak. És ha a gazda betakarította már az év termését csürbe, magtárba, pincébe, – rakjuk el mi is ezen az őszi évfordulón az elmúlt esztendő emlékeit, a főbbiek mellé, gondos megőrzésre. Az új évbe pedig ne menjünk lángzó vágyakkal és nagy várakozásokkal, hanem jusson eszünkbe, hogy az az igazi boldog ember, akinek nem a módja nagy, hanem az igénye kevés.

Látod, kedves szeptember – ez a nagy, hevületek nélküli, csöndes, szelid hangulat egészen a te sfilusod. Légy áldott érte, hogy te is így gazdagítd ezzel emlékeim kincstárát s hozzájárulsz ahhoz, hogy ebben a rideg, rút, önző világban megelégedtetnek és boldognak érezzem magamat!...

Apponyi.

*A Fáraók csak múmiák maradnak,
Hiába őrzik őket balzsam, kőgüla,
Meggkövesült talányi holt anyagnak,
Aranytrón, cifra sírbolt, drágaság.*

*Akiknek lelke köztünk szerteárad,
Örök zene, eleven gondolat,
Homokkal nem földi be semmi század,
Tovább hordozzuk lélek-lángokat.*

*Aki belülről soha el nem távoz,
S mint égi fény kísér fönn a napon,
Benő az isteni nagy alkotáshoz,
Övék tovább teremtő hatalom.*

*Köszöntelek, csodás szent pátriárcha
Sok nemzedéket összefoglaló,
Magyar egünkön fényes csillagába,
Hatalmad lett a gondolat, a szó.*

*Zenéd úgy szól, mint Amfionnak lantja,
Kövek mozdulnak romjaink felett,
Mindnyájunk chaját olvaszja abba
A tiszta keresztényi szeretet.*

KISTELEKI EDE.

BENNECKENSTEIN. Junkers repülőfelvétel.

WEEKEND A HARZBAN.

– Az Ország-Világ berlini munkatársától. –

A multkorjában repülő-Weekend-kirándulásomról számoltam be e lap hasábjain, ezúttal csak szerény gyorsvonattal robogtunk el Berlinből egy nyárutói szombat délelőtt, hogy meglátogassuk „Németország zöld szívét“, a Harz-hegységet.

Benneckenstein városának agilis polgármestere, Quehl úr hívta meg a Berlini Ujságírók Egyesületét egy kedélyes hétvégi kirándulásra s Hueftchen elnök, valamint Zuckermann útimarsall vezetésével vagy harminc berlini zsurnaliszta – köztük mint egyetlen magyar az O. V. alulírott munkatársam – indult el a potsdamerplatzi-pályaudvarról a szép élményekben gazdag útra.

A Harz Németország minden részéből könnyen és gyorsan elérhető gyorsvonatokkal, melyek békebeli, pernyi pontossággal indulnak és érkeznek mindenütt Magdeburgon és Halberstadton keresztül rövid öt óra alatt elvitt a vasparipa Wernigerodeba, hol várt már ránk a Harzquerbahn kényelmes, pompás kilitást nyújtó szalonkocsikkal, hogy felvigyen a magasba.

Kanyargós úton visz fel a kis vasút Benneckensteinig, melynek állomása 569 méter magasságban fekszik a tenger színe felett. Hegyek-völgyek közé ékelve, zöld mezők és hatalmas fenyvesek között egy kies fekvésű kis paradicsom: ez Benneckenstein, mely mellett érdemli meg a „Harz-gyöngye“ nevet.

A pompás hegyi levegő hamar feledteté a négy és félmilliónyi lakosú Berlin idegnyíráló, lázas, szakadatlan lüktetését s az utazás fáradalmait s rövid pihenő után felfedező-útra indult az egész kedves társaság.

Felfedező-utunk eredményeit szeretettel ajánlom a magyar üdülőhelyek felelős vezetőinek nagybecsű figyelmébe. Sokat tanulhatnak abból, amit e kis város tanácsa és fürdőigazgatósága, a nyaraló és teletlő közönség kényelmét a legmesszebbmenőleg biztosítandó, évek fáradhatatlan munkája árán elért.

A városi vízművek szállítják minden házba az üdítő, friss vizet s minden házat ellát árammal az ugyancsak városi elektromos-felep. A nagyobb szállodákban persze kivétel nélkül központi fűtés és meleg víz várják az utast, ki ilyenformán itt a fenyvesek között is megtalálja csak azt a kényelmet, mint a nagy metropolisok luxusszállodáiban. S a mellett minden olcsó, magyar valutára átszámítva már 5–6 pengőért kapni teljes ellátást.

Benneckenstein központi fekvése révén a legmegfelelőbb letelepülési hely olyan turisták számára, kik az egész kiterjedt Harz-hegységet meg akarják ismerni. Másrészt gyengélkedők is igen könnyen eljutnak az erdőbe

kényelmes utakon, melyek télen kiválóan alkalmasak ródlizók és skielők számára.

Németországot járó magyarok számára rendkívül ajánlatos egy Weekend-kirándulás Benneckensteinbe, hol igen szíves fogadtatásra találnak mindenkor.

Úgy a polgármester, mint a fürdőigazgató, Roeger úr, szeretik és becsülik a magyarokat s ezúton küldik üdvözlőlevelüket a volt háborús bajtársaknak.

Tavasztól kezdve egyébként repülőállomást is kap ez a kedves kis város, úgy hogy két óra alatt lesz elérhető Berlinből.

Z. Kún Andor.

AZ ÚTSZÉLI ALMAFA

azaz: Vidám ösvényen a szent házasság felé.

Irta ZSITVAY I.

(16)

Az idő pedig felt s vele együtt felt meg Pusí belső zsebe is levelezőlapokkal, később levelekkel. A világért otthon nem hagyott volna egyet is féltett drágaságaiból. Tán még a maharadza kincséért sem. Szerencséjére Sarlós Bözsi nem volt valami levélírási mániában szenvedő városi hölgy, mert szegény Pusí bizony úgy járt-kelt volna a főváros utcáin, mint valami kolportőr, hátán a leveles tarisznyával. S a rokonoknak is jaj lett volna! Mert nekik Pusí minden levelét el kellett olvasniok. Hadd lássák, hogy növekszik az érte lobogó láng egy szép leány szívében. Mert Bözsi valóban szép volt. Öszibarackszerű, hamvas bőre, gesztenyeszín haja, égszínkék szemei s arányos termete elbájolóvá tették megjelenését. Csak hangja volt kellemetlen, recsegő. S csekély hozományja mellett alighanem ezen hangnak köszönhetette Pusí, hogy a szép leány neki jutott.

– Láttad már? Nézd! Nos, mit mondasz te ehhez? – ezek voltak rendes kérdései rögtön az üdvözlő szavak elhangzása után, valahányszor a rokonság közül valakit elcsíphette. S a kérdések után nyomban előkerült a leveles paksaméta.

A dolog annyira ment, hogy mikor később Pusí minden rossz szándék nélkül tett jobbkezevel olyféle mozdulatot, mintha azt a bal belső, az állandóan rügyező leveles zsebeje felé akarná irányítani, úgy szétrebbent körülötte a társaság, mint a verebek, mikor lecsapni készülő hóját látnak.

Hiszen mi tagadás, a legutolsó levelet szívesen elolvasta volna mindenki. Két embernek szerelme egy harmadikra nézve mindig mulatságos s nevetésre könnyen kaphatók az emberek, csak hogy az volt a baj, hogy mindig a legelső lapnál, a hazatérő nyájnál kellett

kezdeni s fokozatosan az összes postai küldeményeken át eljutni a legutolsó levélig, mely már millió csókot emlegetett, a hőemelkedés konstalálása végett. Ez sok volt. Inkább mekkülült aki tudott.

Böksi levelei nem egy tréfának lettek okozói. Így pl. egy Lajos-napon rendezett névnap cécón Pusi is megjelen leveles zsebével egytomben. Zsebe tartalmát természetesen szokásához híven szellőztette jobbra-balra, ahol épp talált valakit, ki kötélnek állt.

Éjfél tájt a mulatság majdnem megakadt, rosszul lett az ünnepeket ülő házigazda. Halálsápadtan, a magas támfájú szék hátának támasztott fejjel találta őt Jancsi a jogászygyerek, kinek a komolyság nem volt ugyan kenyere még az élet legkomolyabb pillanataiban sem, de egy küssé mégis csak meghökken, tekintve, hogy a meghalás még nem ment ki a divatból. Nem messze a betegől Pusi állott az ajtófélfának támaszkodva, de természetesen mítsem véve észre az őt környező dolgokból. Lelke messze járt valahol egy mesevilágban, melynek tündérkirálynőjét Bözsikének hívták. A terepet hirtelen áttekintve Jancsi odarohan Pusihoz, megkapta gallérjánál fogva s rákiáltott:

— Te szerencsétlen, te elolvastad Lajos bácsinak leveleidet!

— Én... én... — Pusi nem tudta miről van tulajdonképpen szó s a valóság és tündérvilág határán lebegett keservesen. — Én... én igazán nem olvastam el Lajos bácsinak semmit, igazán semmit, elhiheted Jancsi.

Jancsi fürkészve, tétovázva nézte.

— Igazán nem olvastad volna el a leveleket? Akkor gyorsan eredj és kezdj bele a felolvasásba, de gyorsan, mert amitől rosszul lesznek az egészséges emberek, attól talán meggyógyulnak a betegek.

Lajos bácsi, a jelenetnek hallgatag tanuja, a nagyszék támlájához támaszkodva, elkezdett kacagni, a sápadtság elmúlt arcáról s ő újra jól érezte magát.

Pusi eközben annyira siettetett esküvője napját, hogy az valóságos hétmérföldes csizmával közeledett s szeptember első felében beköszöntött.

Esküvőjét megelőző nap délutánján Pusi megérkezett Gerecsén. Életében utoljára utazott egyedül, tündődött el útján s ez egy kissé melankólikussá tette.

A lakodalmass háznál nagy volt a sürgősforgás. Minden épkézláb ember sütött, főzött, tört, zúzott, őrlött, baromfit gyilkolt s több efféléit.

Maga a menyasszony a holnapi nap hőse, a tortákat mázolta, cicomázta. Ehhez nálánál jobban az egész környéken nem értett senki. S tette ezt zárt ajtók mögött. Az örömanya ugyanis előrelátó lévén s féltvén a készülő tortaremekeket Pusi esetleges csókos kedvétől, rázárta Bözsire az ajtót s a kulcsot kötevény zsebébe dugta, ahonnan azt még csellel sem lehetett kihalászni. Pusit pedig különböző üzenetekkel elküldötte a faluba, néhány ismerőshöz vizitálni, hogy ne lábatlankodják a zürzavarban.

Pusi méltatlankodva fogadta ezen rendelkezéseket, s váltig tündődött azon, vajjon van-e joga egy örömanyanak még az esküvő előtt való napon anyóssá vedleni. De mivel Böksi anyja kardos asszony volt, jónak látta, bár nem valami jókedvűen, de mégis engedelmessé. Felvette sötétkék ruháját, kivette a kalapdobozból szürke puha kalapját s mivel utazása alatt keze a pakkok cipeléséhez már meglehetősen hozzászokott, a cilindrskatulyát kezébe vette, a kulcslyukon keresztül érzékeny búcsút vett Bözsikéjétől, s titokban lázadozva annak édesanyja, a zsarnok örömanya-nyós-egyveleg ellen, megindult útján a falun végig.

Először, utasítás szerint, a jegyzőkhöz kellett mennie. Alig tett néhány lépést, találkozott a falusi levéttel, a holnapi nap statisztáival, a vőfélyekkel, a tanító, segédjegyző és erdészgyakornokkal, s a jókedvű fiúkat legott csatlakozásra bírta. Ezek rögtön észreverték Pusi önkénytelen felszerelését, a cilindrskatulyát, de ismervén már egy kissé Pusit, s a helyzetet, nem lettek volna tréfakédevelő ifjak, ha szóvá teszik. Pusinak magának sejtelve sem volt róla. Négyen azután vígan folytatták útjokat a jegyzőház felé. Ott az egyik fiatalember figyelmeztette a háziasszonyt vendége

mulatságos függelékére, s egyszersmind őt is hallgatásra bírta. Pusi ily módon cilindrskatulyájával végiglátogatta az egész falut. Ha valahol maga mellé letette, induláskor valaki a világon a legtermészetesebb mozdulattal újra a kezébe adta. Ő maga csodálkozás vagy meglepetés nélkül vette át s vándorolt vele tovább. Végül az utolsó helyen, az egyik tanító legénylakásán ott felejtette.

Másnap Böksi és Pusi már hajnalban talpon voltak. Az esküvő napjának legkellemesebb függeléke, a szent gyónás, azt ugyanis így követelte meg. Pusi szent borzalommal nézte a a gyónatószék homályos mélyében elhelyezkedett szentatyát amint Böksit vallatta. Nem mintha valami túlságos büntetést nyomta volna lelkét. Inkább a szokatlanság érzése gyötörte meg. Amióta az iskola padjait elhagyta, bár jó kereszténynek hitte magát, ezt a rácsos ablakot gondosan elkerülte. A gyónás imádságával azonban tisztában volt. Nem hiába gyötörte meg vele előtte való este a vacsoránál leendő apósa, miközben előrelátóan vasfagot hámozta meg a kezében lévő almát, később rossz szokásból öntudatlanul úgymint mindig megetté a héját.

— A gyónásimádságot tudod-e, öcsém? Mert azt erősen figyelmedbe ajánlom. — S háznépe nagy derűtségére szertartásos mozdulattal csakugyan katekizmust adott át Pusinak nászajándékképpen. — Tedd a fejed alá, ha ma lefekszel öcsém. Nem hiábavaló az néha. A Kanál Miskának sem ártott volna az esküvőjét megelőző napon, mielőtt a főtisztelendő úr elé járult. Igaz-e Böksi?

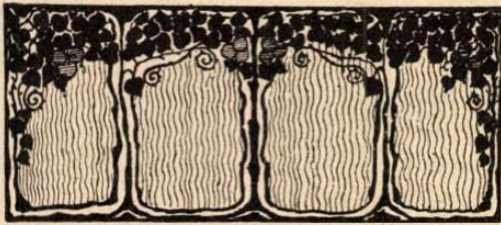
— Ugyan apus! — bofráncozott meg a leány nevetve.

— Na majd még megvállik mit hoz a holnap. Jutka is másként álmodta meg azt annak idején.

Kanál Miska ugyanis szegény zsellér volt, de kackiás, szemrevaló legény. Jutka meg nagyon gazda leánya, de püpos, és tíz évvel öregebb a legénynél, kinek mindenáron nyakába akarta magát varrni. Miska hősiessen állta a dolgot a menyegző napjáig, annak reggelén azonban nyomtalanul eltűnt. Hogy hol van, ma sem tudják, csak egy levél jött azóta a faluba melyben megírta, hogy mikor gyónnia kellett volna, jutott észébe, hogy elfelejtette a gyónásimádságot. Erre annyira megijedt a rács mögött őt kajánul néző főtisztelendő úrtól, hogy világgáment. Talán még most is megy s a világ rácsáig meg sem áll, ha csak valami csinosabb gazdaleány útjában azóta meg nem állította.

— Hát csak azért öcsém, mert nem szeretném mosni már, ha a Böske nélkül magad szelelnél el a vidékről, este helyett már holnap hajnalban.

(Folytatása következik.)

A RAB MAGYAR.

Nézem az ég szomorú felhőit,
A magyar ég szálló szemfödőit.
Viszik szívünk üzenetét messze,
Észak, nyugat, dél és napkeletre.

Nem mozdulhat békóba vert lábam,
Pedig velük menni minden vágyam.
Hideg bilincs kemény vasát hordom
S ima helyett átok marja torkom.

De ha egyszer lábra fogunk kelni
És ha egyszer újra el kell menni,
Ó, de szép lesz, ó, de szép lesz minden,
Túl a hegy és a hegyen innen.

Ezt a napot engedj érnem, Isten.
Tél addig rám ezüstöt ne hintsen.
Észak, Nyugat, Dél és Kelet várán
Engedd látnom zászlónkat a bástyán!

Engedd hallanom a trombitákat,
Engedd látnom a jövő Csabákat,
Az tán a tél ezüstje rám hullhat,
A sírom is lassan rám borulhat...

Pálkás Béla.

PÁRBESZÉD.

Alakja, gesztusa, a hangja,
Járása, lépte az enyém.
És mégis gyűlölettel néz rám,
Megfojni készül két tenyér.

Megragadom e durva kézfőt.
— Megállj! — kiáltom — nem lehet!
A szívem álmaid ne bántsd,
Te nem kapod meg szívemet!

„Mondd, mit akarsz? Miért jövel te?
Agyamba vágjad agyadat!
Ki vagy te, rém, belém falazva?
S ő szól fölénnyel: — Tenmagad!

Simon Viktor.

KÉT ÚJ EGYETEMI TANÁR

Az Ország-Világ két előkelő munkatársa egyetemi tanárrá történt kinevezését közli a hivatalos Budapesti Közlöny.

A szeptember 23-i számban dr. Gortvay György, a m. kir. népjóléti és munkaügyi minisztérium miniszteri osztálytanácsosának a *Társadalomegészségtan* című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezett ezen minőségében megerősítette a közoktatásügyi miniszter.

Dr. Gortvay György lelkes előharcosa a preventív orvosi eljárásnak. Nem elég a betegség meggyógyítását elősegíteni, az orvos legfőbb feladata a betegséget megelőzni azáltal, hogy örökös ember egészség felett és megadja az útbaigazítást és megfelelő irányítást, mikép lehet elkerülni a betegséget. Dr. Gortvay György, mint a Népegészségügyi szerkesztője és mint a Népegészségügyi Múzeum igazgatója bőséges alkalmat talál elveinek a gyakorlati életbe való átvételére. Egyetemi tanárrá történt képesítése feltétlen nyereség ifjúságunk és a tudomány részére. Dr. Gortvay György nem foglalkozik betegek gyógyításával, nem folytat orvosi gyakorlatot. Minden tudását és minden idejét az elméletnek szenteli; de ennek dacára élénk figyelemmel kíséri eszméinek a gyakorlati életbe való átvételét és nem tartozik az elveken nyargalókhoz. Szívesen veszi, ha a gyakorlat útmutatásai alapján megtalálhat újabb és értékesebb útbaigazítást. A szürke teória helyes irányba terelését várja az élet örökké változó fordulatainak megfigyelésétől.

A hivatalos lap szeptember 24-i számában a vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Bodon Károly orvosnak, a budapesti magyar királyi „Pázmány Péter” tudományegyetem orvos-tudományi karán *A szív és vérenek betegségei* című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezett ezen minőségében megerősítette.

Dr. Bodon Károly egészségügyi főtanácsos, gyakorló orvos, belgyógyász és ezen minőségében nagy kiterjedésű praxissal bír. Mélyreható tanulmányai útján a diagnózis, a betegség felismerése terén elsőrangú szakértő, akit igen gyakran konziliumba hívnak, főleg komplikáltabb eseteknél. Dr. Bodon Károly jellegzetes típusa az orvosnak, az enyhülést, a gyógyulást adó orvosnak. Megjelenésével és nyugodt egyéniségével a betegszobába lépve már csillapítólag hat a betegre. Betegei imádják mindig jókedélyű és mindig vigaszt adó orvosukat.

Dr. Bodon Károly nemcsak a budapesti egyetemen volt négy éven át gyakornok, hanem egy évet töltött a londoni és egy évet a párizsi egyetemen már mint kész orvos, hogy azután kufató tanulmányait a berlini egyetemen befejezze. És azóta is nyughataatlan tudásvágygal figyeli és olvassa az orvostudomány haladását, maga is ír az angol és francia szaklapokba és még most is szüntelenül minden szabad percét laboratóriumokban tölti újabb eszméinek kidolgozására. Az Ország-Világban még a háború előtt a „Háziorvos” rovatban gyakorlati tanácsokat adott a betegségek leküzdésére és azok megelőzésére. Dr. Bodon Károly hivatalos bevonulása az egyetemre nem fog nyom nélkül maradni. Az orvostudomány iránti lelkeségét beleönti a fiatalságba, amelyből képzett, tudatos orvosokat fog nevelni.

Dr. Falk Zsigmond.

NÉMET BARLANGKUTATÓK MAGYARORSZÁGON.

A Német Barlangkutatók Szövetsége ez évben Bécsben tartotta közgyűlését és elhatározta, hogy a bécsi közgyűlés után Magyarországon a Német és Magyar Barlangkutatók Érdekközössége kongresszust tart. A kongresszus meg is nyílt szeptember 14-én, amikor is a német vendégeket meleg vendégszeretettel fogadták Budapesten és az előadásokat a Magyar Tudományos Akadémián tartották meg nagy érdeklődés mellett. Szeptember 18-án elindultak a külföldi vendégek Magyarországon nevezetesen barlangjainak a megtekintésére. Lapunk részéről nekem jutott az a megfeszítő szerencse, hogy kedves vendégeink körútján részt vegyek.

minden-minden mélyen vésődött a résztvevők lelkébe és ott maradandó nyomokat hagyott. Este Diósgyőr látta vendégül a barlangkutatókat. A vasútnál a bányászok zenekara, valamint magyar ruhás lányok és fiúk fogadtak, akik később Tapolcán bemutatták a magyar csárdást. Ugyanott a víg kedélyben lefolyt vacsora után a német vendégek nagy tetszése és lelkesedése mellett Koncz Imréné miskolci úrhölgy délcég büszkeséggel bemutatta a magyar szőlőtáncot.

Kedden, szeptember 20-án a barlangkutatók megtekintették utazásuk főcélját, az Aggteleki Cseppkőbarlangot. Putnokig vasúton, onnan pedig kényelmes (magyar gyártmányú) autóbuzsokon utaztunk. Közben azonban a putnoki Gazdasági Felső Leánynevelő-intézetben villásreggelin vettünk részt. Az internátust néhai gr. Serényi Béla földművelésügyi mi-

nak, irodáknak nevel, hanem az ott honnak jó anyákat, háziasszonyokat képez s erre tán nagyobb szükségünk van, mint kenyérkereső pályákra, ahol még a férfiak sem tudnak megfelelően elhelyezkedni.

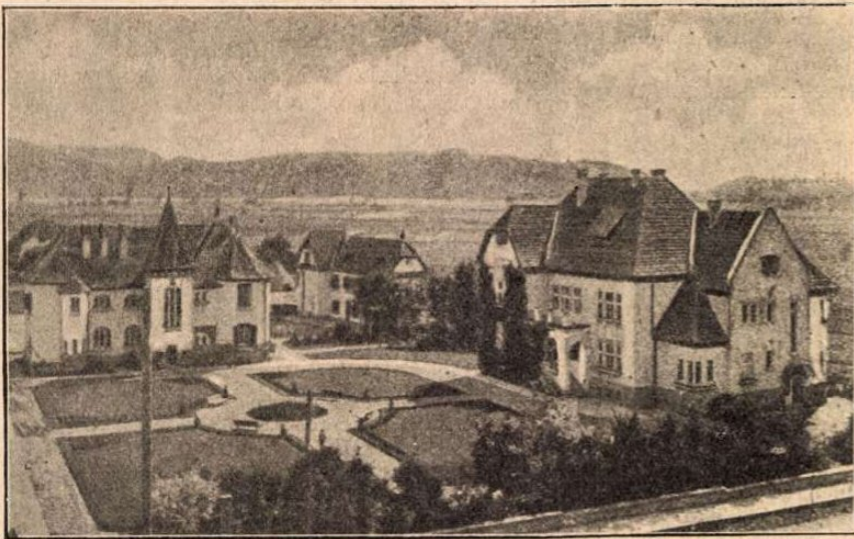
Innen folytattuk útunkat és a falvakon keresztül magyar ruhás lányok és leventék sorfala közt értünk el Aggtelekre, ahol Putnoky Móric országgyűlési képviselő fogadott bennünket. Rögtön a megérkezés után elindultunk a páratlan és világhírű Aggteleki barlangba. A hatalmas barlang teljes bejárása főbb mint 4 órát vett igénybe és mégis mindenki mindvégig zokszó nélkül velünk tartott, mert a feste fáradtságára senki sem gondolhatott, a lelke annyira megtelt gyönyörűséggel. Fáradhatatlanul jártuk a barlangot és csodáltuk a hatalmas cseppkőképződményeket, amelyek némely helyen elképzelhetetlen magasságokat

EGER VÁROS LÁTKÉPE.

A Putnoki Gazdasági Felső Leánynevelő-intézet növendékei baromfifetés közben.

A PUTNOKI M. KIR. GAZDASÁGI FELSŐ LEÁNYNEVELŐ-INTÉZET.

A Putnoki Gazdasági Felső Leánynevelő-intézet növendékei kerfi munka közben.

NÉMET ÉS MAGYAR BARLANGKUTATÓK LÁTOGATÁSA EGERBEN ÉS PUTNOKON.

Szeptember 18-án reggel indultunk Budapestről, hogy útunk első állomására Miskolcra menjünk, amelynek a környékén lévő barlangjai arról nevezetesek, hogy azokban az ősember csontjait és eszközeit találták meg, mi által nyilvánvalóvá lett, hogy hazánk területén már ősidők óta laknak az emberek. Miskolc város pályaudvarán Hodobay Sándor polgármester fogadta a tudós társaságot, valamint a délnen ugyanott tartott diszebeden is ő üdvözölte a vendégeket. Délután osztatlan érdeklődés mellett megtekintettük a miskolci múzeumot, amelyben a barlangkutatók igen értékes emlékeit láttuk. Az Avason lévő paleolitikus emlékek lelőhelyeinek a megtekintése után hétfőn a háromi barlangokhoz vezetett útunk. Az idő rendkívül kedvezett és felejthetetlen élmény volt az út e része mindenki számára. A háromi barlangok festői fekvése, Lillafüred csodálatos természeti szépsége,

niszter alapította 1912-ben és az intézet ma is a földművelésügyi minisztérium fennhatósága alá tartozik. A vendégeket az iskola növendékei szolgálták ki, akiken mindegyiken meglátszik a gondos és lelkiismeretes nevelés. Az iskola több hatalmas házból áll és nagy telepet alkot. Külön részben vannak a tantermek és lakoszobák, külön az ételmezési helységek és egy harmadik épületben a gazdasági termek, baromfiudvarok és raktárak. A kislányok három évig vannak az intézetben, amely idő alatt társadalmilag és gazdaságilag teljesen művelt gazdasszonyokká válnak. Az intézet fekvése is kedvező. A telep napsugaras, vidám képet tár a néző elé és bizony három év alatt mindegyik testileg és lelkileg megerősödik. Helyesen mondta az egyik bájos tanárnő, aki kérdezősködésemmre mindezt elmondta, hogy ez az intézet van hivatva a nőf visszaadni a családnak. Nem a hivatalok-

érnek el. E heti számunkban bemutatjuk a hatalmas méretű cseppkőből képződött Csillagvizsgálót, amely 24 méter magas és az alapjánál 8 méter széles, valamint a csodás szépségű Paradicsomnak nevezett terem. A német vendégek nem tudtak szóhoz sem jutni a csodálkozástól és később kijelentették, hogy hasonló természeti szépséget még nem láttak életükben. Csak azt nem tudták megérteni, hogy a magyarok miért nem használják ki az adott körülményt és miért nem teremtenek olyan helyzetet, hogy bárki nagyobb fáradság nélkül, villanyvilágítás mellett megszemlélhesse e páratlan természeti szépséget és miért nem népszerűsítjük ezt nemcsak hazánkban, hanem egész Európában, sőt még más világrészekben is.

Aznap este az újságírókat Putnok község látta vendégül és páratlan magyar vendégszeretettel tették felejthetlenné ott tartózkodásunkat. A község előkelősége közül megje-

lentek a vacsorán: dr. Payer János esperesplébános, dr. Maler Oszkár főszolgabíró és Friedl György m. kir. kormánytanácsos, tűzoltófőparancsnok.

A szerdai napon egész délelőtt a Bükk-hegységben járt autóbuzunk, míg végre dél felé megérkeztünk Egerbe. Ott szintén a város vendégei voltunk és a német kutatóknak rendkívül megtetszett az ősi város pompázatos szépsége. Az egri borról viszont kijelentették, hogy örök időkre emlékezni fognak az egri szamorodnira és bikavérre. Délután megtekintettük az egri dómot, liceumot és az ősrégi várat, valamint a híres versenyúszodát.

A legjobb hangulatban vettünk este búcsút Egertől, hogy a pesti vonaton ismét visszatérjünk a fővárosba.

A német barlangkutatók csütörtökön és pénteken még kirándultak Solymárra és Bajótra, ahol mindenütt szívesen fogadták őket. Szombaton a Budafok-i nevezetes pincéket tekintették meg, majd este a kongresszus hivatalosan bezárult.

A magyarok azalatt a pár nap alatt, míg a németek itt tartózkodtak, rendkívül szívesen és udvariasan bántak vendégeikkel, úgy, hogy bensőséges barátságos viszony fejlődött ki közöttük.

lff. Falk Zsigmond.

SZÍNHÁZI ELŐADÁSOKRÓL.

Irta Dr. FALK ZSIGMOND.

Az első férfi, *Hatvany Lili* négyfelvonásos játéka a Belvárosi Színházban szeptember 16-án szép sikert aratott. Hatvany Lili a háború utáni évben, tehát valószínűleg 1920-ban Olaszországban írt egy novellát egy véletlenül meghalt pletyka alapján. Ez a kis történet megtetszett Beöthy Lászlónak és felszólította a jeles írónőt, hogy ebből a cselekményből írjon darabot. A darab háromszor változtatott formát és ötször változtatott címet, de végül szépen kifésülködve került a nagyközönség elé és azt meghódította. Azt mondja a szerző, darabjával mintegy bizonyítani akarná, hogy okos emberek között soha sincs értelme a szerelemnek. Ugyebár kissé erős megállapítás, majdnem a világot sarkából kiforgató axioma, de — bizony nem is tudja még jól megkonstruált darabjával sem megvilágítani állításának lehetőségét.

De nézzük a mesét.

Határszéli városkában csomagol a család. Az ellenség behatolt és most menekülni kell. A szülők a városházára mennek, ahol az ellenség főhadiszállása van és Mária leányukat egyedül hagyják otthon. Közben az ellenség egy kapitánya és két fisztye beállt Máriahoz, szállást kérnek. A két fiszty megelégszik a kert végén fekvő vendégházban kiutalt lakással, de a kapitány ott marad Mária mellett. A tizenöt éves, jól fejlett süldő leányka önképzőkörbeli dolgozatáról, az ellenség megbecsüléséről, a kultúráról és miegyéből beszél. A kapitány keserűen kifakad. Neki már minden mindegy. Menyasszonya megunta a hosszú várakozást,

máshoz szegődött és neki visszaküldte jeggyűrűjét. Két kígyó van rajta. Az egyik vörös, a másik zöld szemű. A szerelem és a féltés. Ő két hónapja féltlenül és bosszút lihegve a női nem ellen, a lövészárkokban csak ivott, hogy felejtse. Most a nő meglátása felébreszti benne a férfit. Nem figyelhet az erkölcs intő szövegére, mert vágyva kívánja a nőt. És be is jár Mária szobájába és meg is cselekszi, amivel fenyegetett. Azután megy a többi fiszthez aludni.

Reggelre már megy az ellenség tovább. Mária szülei nem tudnak meg semmit. Mire a városházáról hazatértek, Mária alvást színel. A második felvonásban, két évvel azután, a háború elmúlt. Mária szüleivel fűdőhelyen van és Jimmy tenniszifjú szeretné feleségül venni. Mária elutasítja, de a szülők anyagi bajai végül rábíráják a gazdag gyerek kérésének eleget tenni. Eljön a gazdag nagybácsi és Mária felismeri benne Pault, a háborúbeli lelkesen kapitányt, aki vele lovagiatlanul cseleksedett, de akif ő mégis forrón megszerette. Most már véglegesen elutasítja Jimmyt, annál is inkább, mert a kapitány kezén meglátja a két kígyós gyűrűt.

Eddig érdekfeszítően emelkedett a darab, az utolsó két felvonásban ezt a tempót nem tartja be. Mária szülei találnak egy milliomost és ehhez akarják leányukat kényszeríteni, hogy megmeneküljenek az anyagi összeomlástól. Paul kapitány azonban beleszeretett Máriaiba a nélkül, hogy felismerte volna egykori áldozatát és ő is megkéri a leány kezét. Mária csak akkor hajlandó választ adni, ha elmennek abba a határszéli városba, ahol a háború alatt voltak. A kapitány nem érti, mi okból van erre szükség, de persze készségesen teljesíti Mária kívánságát. Itt Mária ugyanabban a szobában és akkori ruhájában fogadja a kapitányt, aki most már maga is felismeri háborús hölgységét. Magához öleli a sokat szenvedett leányt és kijelenti, hogy soha sem lehet biztosabb,

AZ AGGTELEKI BARLANG LEGNAGYOBB CSEPPKŐKÉPZŐDMÉNYE.

hogy ő az első férfi, mintha Mária-t veszi feleségül.

A darabban a kelleténél jóval több a katonai erőszakosság és ennek ellentéje a férfi naivitása. Mert úgyebár kissé furcsán hat a civilizáció katonájának gyors elbánása a védtelen leánykával, de másrészt majdnem érthetetlen a háború utáni férfinek szinte bárgyúnak mondható tájékozatlansága, amellyel heteken át nem ismeri fel azt a nőt, aki birtokában volt. Evvel nem lehet a szerelemnek feleslegességét vagy pláne nemlétezését bizonyítani. De ne vitatkozzunk a szerzővel. Élvezetes estét szerzett ügyes darabjával és ezért hálásak vagyunk.

Gaal Béla, a Belvárosi Színház új rendezője pompás munkát végzett. Kellemesen gördülékeny az előadás és a szerző intenciói helyesen érvényesülnek.

A szereplők kifűnőek voltak. Élükön jártak Makay Margit és Dely Ferenc. De a többiek

RÉSZLET AZ AGGTELEKI CSEPPKŐBARLANG „PARADICSOM-NAK NEVEZETT RÉSZÉBŐL.

AZ AGGTELEKI 1925. ÉVI TÉLI EXPEDÍCIÓ.

Jobbról balra: Dr. Zsoldos Béla főispán, Friedl György, Markó Miklós, Kaffka Péter.

NÉMET ÉS MAGYAR BARLANGKUTATÓK LÁTOGATÁSA AZ AGGTELEKI CSEPPKŐBARLANGBAN.